

РЕЗЮМЕТА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ,
представени за рецензиране на гл. ас. д-р Николай Попов,
за участие в конкурс, обявен в ДВ, бр. 88 от 13.11.2015 г.
4.4. Науки за Земята (културна и политическа география на страните)

I. МОНОГРАФИИ И КНИГИ

- 1. Попов, Н. Политическа география на Португалската колониална империя. София, Аскони-Издат, ISBN 978-954-383-033-6, 2010.**

Книгата анализира създаването, пространственото развитие и разпадането на най-ранната класическа морско-търговска и колониална империя в света. Анализирани са факторите, допринесли за морската сила на Португалия, както и причините, поради които тя не успява да се превърне в икономически значима държава. Подчертано е значението на Португалската морска политика, променила в голяма степен историческото и икономическото развитие на средновековна Европа. Разгледани са също португалоезичните държави и техните неоколониални връзки с бившата метрополия. В изследването са застъпени и общите черти в историческото и политическото развитие на Португалия и България.

- 2. Карастоянов, Ст., Н. Попов, Специфика и особености на политико-географското и културно-цивилизационното пространство на балканските страни. В: Регионална и политическа география на балканските страни. София, УИ „Св. Климент Охридски, 2011, с. 104 – 124.**

Настоящата глава, написана в съавторство с проф. д-р Ст. Карастоянов, анализира спецификата и особеностите на политико-географското и културно-цивилизационното пространство на балканските страни. В нея е подчертано значението на цивилизационния подход в изследването на балканското геопространство и неговото сложно културно-историческо развитие. Обърнато е внимание на кръстопътното географско положение на Балканския регион и неговата политико-географска разпокъсаност. Ключови термини в нея са балкански национализъм, културно-политическа раздробеност, балканска геополитика, балкански геополитически възел, българска национален въпрос, геополитическо ядро, панславизъм и др.

- 3. Попов, Н., Кипърският проблем (генезис, еволюция, съвременно състояние и перспективи) В: Регионална и политическа география на балканските страни. София, УИ „Св. Климент Охридски, 2011, с. 125 – 140.**

Настоящата глава разглежда един от най-важните етно-конфесионални проблеми на Балканите – кипърският национален въпрос. Изтъкнато е значението на географските и културно-историческите фактори за подялбата на Кипър на гръцка и турска част, респ. участието на държави като Великобритания и Турция в този процес. Разгледани са както гръцката, така и турската геополитика за преодоляването на кипърския конфликт. Направена е прогноза, че разделението на острова в две квази-държави ще продължи да бъде негова отличителна политико-географска особеност и през следващите години.

4. Попов, Н., География на Средиземноморието. Културно-цивилизационно пространство, средиземноморски страни. София, Колбис, ISBN 978-619-7284-00-3

Монографията е съставена от три части: теоретична, обща и регионална. В теоретичната част е обърнато внимание на единния характер на географската наука и необходимостта от междудисциплинарен синтез на географията с историята, философията, културологията, като е подчертано значението на културно-цивилизационния подход в географските изследвания. В нея се засягат понятия като култура и цивилизация и връзката им с географското пространство. Общата част изследва културно-цивилизационното пространство на Средиземноморието – географската структура на Средиземно море (акватория, брегова линия, вътрешни морета, протоци, канали, острови), средиземноморската урбанизация, архитектура, климат, ландшафти, земеделие, кулирнарни традиции, етноси, езици, религии. Акцентирано е върху историческото развитие на средиземноморските цивилизации и култури, формирането на съвременната политическа карта на региона, разгледани са също интеграционните процеси и съвременните проблеми. В третата част са анализирани средиземноморските страни – 21 държави от Европа, Африка и Азия с излаз на Средиземно море. При анализа, на базата на системния и комплексния подход, е приложен универсален географски алгоритъм, който включва следните елементи: географско положение и граници, природни условия и ресурси, историческо развитие и политическо управление, общество и урбанизация, секторна и териториална структура на стопанството. Специално внимание е отделено на значението на всяка страна като туристическа дестинация.

II. СТАТИИ И СТУДИИ

1. Попов, Н., Геополитическа интерпретация на европейските колониално-търговски инициативи. – Год. на СУ „Св. Климент Охридски“, кн. 2 География, т. 99, 2007.

В статията е направен геополитически анализ на колониалните инициативи на класически морски империи – испанската, португалската, нидерландската, британската, френската, както и на опитите на държави като Белгия, Германия и Италия за откъсване от морска експанзия. Акцентирано е върху значението на геополитическото положение на европейските държави с излаз на Атлантическия океан (Испания, Португалия, Нидерландия, Великобритания, Франция) и на тяхното политическо устройство като решаващи фактори в колониалната надпревара. Разгледани са пространствените аспекти в процеса на колонизация в Субсахарска Африка, Азия, Южна и Югоизточна Азия, двете Америки, Австралия и Океания, оказващи влияние върху формирането на съвременната политическа карта в тези региони. Обърнато е внимание и на т. нар. океанска колонизация, респ. островите в Атлантическия, Индийския и Тихия океан с техните вътрешни морски басейни.

2. Попов, Н., Колониалната геополитика и геостратегия на Португалия. – Геополитика, 5, 2007.

Чрез прилагането на историческия подход статията разглежда пространствените аспекти в развитието на Португалската колониална империя – факторите, допринесли за нейното възникване, териториалната еволюция, налагането на културни елементи (португалски език, католическо християнство) в завоюваните територии и сред местните общества. Анализирани са мястото на Португалия в Европа и Стария свят в края на Средновековието и значението на страната в епохата на Великите географски открития. През призмата на геополитиката и геостратегията са разгледани отделните фрагменти на империята – в Далечния Изток, Бразилия и Африка. Направен е изводът, че въпреки

дълголетието на империята и обширното пространство, което тя покрива, Португалия не успява да развитие в пълна степен икономическите си структури.

3. Попов, Н., Португалската колониална империя – геополитически анализ. – Понеделник, 11-12, 2007.

В статията е разгледано мястото на Португалия в Европа в навечерието на Великите географски открития и значението ѝ като първата европейска държава, осъществила колониална експанзия в отвъдморските пространства. Открити са факторите, причините и предпоставките, довели до възхода и падението на Португалската колониална империя. Обърнато е внимание на трансформацията в политическото развитие на иберийската държава след Революцията на карамфилите – от традиционната ѝ морска насоченост към по-активна европейска интеграция, израз на което става присъединяването на Португалия към бъдещия ЕС през 1986 г.

4. Попов, Н., Историко-географски и геополитически особености на Португалската колониална империя. – Год. на СУ „Св. Кл. Охридски”, кн. 2 География, т. 100, 2008.

Целта на статията е да се разкрият историко-географските и геополитическите особености на Португалската колониална империя. В тази връзка последователно са разгледани особеностите на геополитическото положение на Португалия и формирането на държавната ѝ територия, причините и предпоставките за осъществяването на отвъдморска експанзия, създаването, пространствените аспекти в развитието и разпадането на колониалната империя. Краен цивилизационен резултат от португалския колониализъм е обособяването на португалоезични държави и територии в Южна Америка, Африка, Азия и наличието на островна част – отдалечените от континенталното ядро на Португалия Азорски острови и Мадейра.

5. Попов, Н., Бенилюкс – културно-политическо и социално-икономическо пространство. – География 21, 3, 2008.

Статията разглежда териториалното формиране Бенилюкс като първообраз на днешния ЕС. Последователно са разгледани съвременното геопространство, културно-политическото и социално-икономическото пространство на Белгия, Нидерландия и Люксембург.

6. Попов, Н., Португалската колониална империя в Африка. – Понеделник, 7-8, 2008.

Статията разглежда един от териториалните фрагменти на Португалската колониална империя – субсахарското африканско пространство, респ. приложената от португалската администрация колониална политика. Основният извод от изследването е, че Португалия е европейската държава с най-дълго колониално присъствие в Африка: португалците организират първите проучвания по африканските брегове и последни дават независимост на своите колонии. Разпадането на португалската империя в Африка практически слага край на колониалната епоха и води до преориентирането на страната към по-конкретно сътрудничество в рамките на Обединена Европа.

7. Попов, Н., Политико-географски анализ на колонизацията на Бразилия (1530-1825). – Год. на СУ „Св. Климент Охридски”, кн. 2 География, т. 101, 2009.

Целта на статията е да се направи политико-географски анализ на колонизацията на Бразилия, което разкрива нейната актуалност в контекста на процеса на глобализация. Колонизацията на Бразилия от Португалия, която притежава значително по-малък териториален и демографски потенциал, включва три основни етапа: откриване и усвояване (1500 – 1530), колониален етап (1530 – 1822), извоюване на независимост и признаване като суверенна държава (1822 – 1825). Разкрити са особеностите на неоколониалните политически и икономически връзки между двете държави, в които водещата роля се пада на Бразилия.

8. Попов, Н., Политико-географски особености на португалската експанзия в Ориента. – Геополитика, 3, 2009.

В статията е направен политико-географски анализ на португалската експанзия в Азия. Обърнато е внимание на търговското господство и военноморската стратегия, загубата на търговския монопол и разпадането на военноморската система – причини, фактори и предпоставки. Направен е изводът, че появата на Нидерландия и Великобритания в моретата води до разпадането на португалската колониална система в Изтока. Въпреки това Португалия успява да задържи под свой контрол Гоа, Диу и Дамау в Индия до 1961 г., Източен Тимор до 1975 г. и Макао (Аомън) в Китай чак до 1999 г.

9. Попов, Н. Политикогеографски особености на Лузофонските държави – Геополитика, 3, 2010.

Целта на статията е свързана с политикогеографския анализ на т. нар. лузофонски, респ. португалоезични държави, които представляват краен цивилизационен резултат от продължителното португалско колониално господство в Латинска Америка, Африка и Азия. Изяснени са особеностите на Португалия, Бразилия, португалски говорещите държави в Африка и Източен Тимор в Далечния Изток. Обърнато е внимание и на Лузосферата – Организацията на португалоезичните държави, която има най-важно значение за тяхното неоколониално сътрудничество на базата на общия португалски език.

10. Попов, Н., Геополитически аспекти на кипърския конфликт – предпоставки, развитие и алтернативи. – Геополитика, 5, 2011.

Целта на статията е да разгледа предпоставките, развитието а алтернативите за преодоляването на кипърския въпрос. Разгледани са геополитическото положение на островната държава, генезисът и еволюцията в развитието на кипърския въпрос в контекста на гръцко-турските геополитически отношения, съвременното състояние и перспективи за решаването на конфликта.

11. Попов, Н., Морско-колониалната геополитика. – Геополитика, 6, 2011.

Статията анализира особеностите на колониалната геополитика, приложена от европейските морски сили, т. нар. таласократии от края на Средновековието до втората половина на XX в. Ключови понятия са цивилизационен подход, европоцентричен модел, колониализъм и неоколониализъм.

12. Попов, Н., Геополитически и геокултурни измерения на ирландския национален въпрос. – Геополитика, 5, 2011.

Статията разглежда ирландския национален въпрос и ирландския национализъм – генезис, еволюция, съвременно състояние и потенциални сценарии в контекста на тенденциите и перспективите в тяхното развитие. Направен е сравнителен анализ между ирландския и кипърския конфликт, като са разкрити основните сходства и различия между тях.

13. Попов, Н., Сравнителен географски анализ между прибалтийските републики Литва, Латвия и Естония. – Год. на СУ „Св. Климент Охридски”, кн. 2 География, т. 105, 2013.

Статията има за цел чрез прилагането на сравнителния метод да разкрие общите черти и различия между трите прибалтийски републики – Литва, Латвия и Естония на базата на тяхното географско пространство, историческо и политическо развитие, културни и социално-икономически особености.

III. НАУЧНИ ДОКЛАДИ

1. Попов, Н., Комплексна географска характеристика на Португалия. В: Бъдещето на географията в България (сборник статии от Младежките научни конференции с международно участие във Велико Търново, юни 2005, 2006, 2007), 2008.

В доклада е приложен комплексния и системния подход за географски анализ на Португалия. Алгоритъмът за географско изследване на Португалия включва следните елементи: съвременно геопространство и териториален обхват, формиране на държавната територия, природни условия и ресурси, демографски потенциал, селища и административно устройство, обща характеристика и развитие на икономиката, секторна и териториална организация на стопанството, регионална подялба и различия, регионална политика.

2. Попов, Н., Уелс – културно-географски ландшафт. В: География и регионално развитие (сборник статии от научните конференции с международно участие в Созопол, септември 2011 – 2012), 2015.

В доклада е направен културно-географски анализ на Уелс – една от четирите съставни части на Обединеното кралство. Акцентира се върху самобитната културна история на областта, спецификата на етногенезиса на уелския народ, особеностите на местния език, културните ландшафти и регионалните култури, символиката на националния флаг.

3. Попов, Н., Географска характеристика на Камерун. В: География и регионално развитие (сборник статии от научните конференции с международно участие в Созопол, септември 2011 – 2012), 2015.

В доклада е направен географски анализ на малко познатата африканска държава Камерун. Географската характеристика на страната включва следните елементи: географско положение и граници, природни условия и ресурси, историческо развитие, политическо управление и териториално устройство, социални и културни особености на населението, характеристика и структура на стопанството, географски региони и главни градове.